

INHOUD VAN DIT NUMMER

Voorpagina	1.
Inhoud	2.
Brief van de voorzitter	3.
Wandelprogramma.	4,5.
Vast wandelprogramma	6.
Wij gedenken	6.
Vormingsactiviteiten	7.
Een avondje uit	8,9.
Dank U	9.
Bezinning:	
Vogels voor mijn raam	10.
Opgelet.....Brand	11.
Dieren dichterbij	11.
Nieuwe krachtlijnen	12.
Consequent zijn	13,14.
Radijsjes	14.
Hoe bestaat het???	15.
Een bloempje voor	16.
Nooit te oud om te leren:	
Mossen (4)	17,18,19,20.
Huisvuil (1)	21,22.
Meylandt	23,24,25.
Van 2 vogeltjes	25.
Voor U gelezen	26,27,28,29.
Weerspreuken	30.
Fijnproevertje	30.
Nal bijdragen.	

Deze uitgave bevat 6 bladzijden meer dan gepland. Zij worden onze lezers aangeboden als een geschenk voor het nieuwe jaar. Beter laat dan nooit. De redactie.

Beste Vrienden,

Om een betere kijk te hebben op de toekomst, is het bij het begin van een nieuw decennium niet slecht even achterom te kijken. De jaren '70 mogen wij voor de natuurbescherming van Limburg zeker bestempelen als de jaren van de ontwaking. Limburg werd en wordt nog steeds beschouwd als de groene provincie van Vlaanderen. Wie er echter in 10 jaar niet meer kwam, schrikt wel even op.

Waar in het begin van de jaren '70, slechts enkelen interesse hadden voor groen -we zaten er immers middenin- kregen natuurverenigingen langzamerhand meer leden. Het ene groencomitee na het andere rees als paddestoelen uit de grond. Geleidelijk rijpte de natuurbeschermingsidee bij vele mensen in meer of mindere mate. Samen met de natuurgidsen, die van enkele leden in het begin van de zeventiger jaren aangroeide tot het respectabel aantal van 285, steeg ook het aanbod aan vrije en aangevraagde wandelingen. Wij schatten, dat onze groep in '79 niet minder dan 15.000 wandelaars dichterbij de natuur en het natuurgebeuren hebbe, gebracht.

Na wat geboorteperikelen groeide Nal uit tot een goed gestructureerde en slagvaardige milieugroep, die zeker al heel wat positieve resultaten op haar actief mag schrijven. Van de vele Limburgse milieu-acties was het gebeuren tegen de A-24 zeker de meest markante. Onze Natuurbeschermingsdag te Kanne mogen wij zeker bestempelen als de kroon op het Limburgse pro-milieuwerk van de jaren '70.

Wat zullen de jaren '80 brengen? Wij hopen met zijn allen: Een leefbare wereld, waarin de mens beseft dat elke aanslag op zijn leefmilieu, een aanslag is op zichzelf". Zo ver staan wij echter nog lang niet. Hiervoor is een grondige en verdragende mentaliteitsverandering nodig. Andere waarden en leefgewoonten die recht tegenover de huidige gangbare normen staan, moeten kost wat kost ingang vinden. We zullen moeten leren ons heel wat te ontfangen.

Een bewustwording van de brede massa dringt zich op. Dit is dan ook voor ons één van de belangrijkste taken in de jaren '80. Laten wij het zo zeggen: "In onze leefwijze en tijdens onze wandelingen langs de natuurbeleving iets meer aandacht besteden aan dit bewustwordingsproces".

Roger Schoebben.

VOORZICHTIG KOMT HET
RIVIERTJE DE BERG AF EN
STRUIKELT EEN BEETJE.

WANDELPROGRAMMA VAN DE

LIMBURGSE NATUURGIDSEN

Sekr.: Steenweg 24
Tel. 011/73 52 79

3570 PEER
Bankrek. 235-0010248-75

Provinciale werkgroep van de
v.z.w. Centrum voor Natuurbeschermingseducatie
Ommeganckstraat 26 te 2000 - Antwerpen

- 30 maart: Natuurwandeling te Paal, Gidsen: Milieugroep BERO.
14u, Kerk Meldert, Lummen.
- 30 maart: Park Midden-Limburg: Heidegebied, Gids: L. Stek.
14u, Parking Kasteelhoeve, Hengelhof, Houthalen.
- 30 maart: Molenpark en Kattevennen te Genk, Gids: Roland Meus.
14u30, Ingang Park Molenvijvers, Molenstraat Genk.
- 6 april: Vloeiweiden Lommel-Kolonie: watering, populierenaanplanting.
A. Mertens, E. Wellens, J. Theuvs, G. Jannis. Laarzen! Geen honden!
14u, einde Koloniestraat, ex-Christelhoeve, Lommel-Kolonie.
- 6 april: Bosbeekvallei Opglabbeek: beekdal, beemd, elzenbroek, houtwallen.
Gidsen: Natuurhulpcentrum Opglabbeek, Laarzen!
14u, Slagmolen Opglabbeek.
- 13 april: De Bek te Neeroeteren: gemengd gebied, Gids: A. Vande Zande.
14u, Parking Eilandje, Neeroeteren, Laarzen!
- 20 april: Hageven te Neerpelt: heide en vennen, T. Oyen, L. Cardinaels.
9u, Ingang Reservaat Hageven, Neerpelt, Laarzen!
- 20 april: Oosterbergen te Deurne, Gidsen: Werkgroep Ekologie Tessenderlo.
14u, Gemeentehuis Deurne, Diest.
- 20 april: Plateau van Kastert te Kanne: natuur, historie, mergelproblema-
14u, Kerk Kanne, Riemst, Gids: Ivo Thijs, Laarzen bij regen, tiek.
- 20 april: Urlobroek te Molenbeersel, Gidsen: M. Oreesen, L. Thijs, L. Corstjens.
14u, Parking Urlobroek, Woutershof, Molenbeersel, Kinrooi.
- 20 april: Bossen omgeving mijnstort te Waterschei, A. Bouchet, R. Berghs.
14u30, Parking Voetbalterrein Waterschei.
- 20 april: Mierhoopbos te St-Truiden, Gidsen en Wielewaal St-Truiden.
14u, Viersprong te St-Truiden (weg Kozen - Nieuwerkerken,
kruispunt met landweg naar Kasteel Nieuwenhoven)
- 27 april: Malpivennen te Valkenswaard (Ned): heide, vennen, Laarzen! Kijker.
9u, Grenskantoor, Achel, Gidsen: Theo Oyen, Luc Cardinaels.
- 27 april: Park te Beringen-Mijn, Gidsen: Milieugroep BERO.
14u, Mijn Beringen.
- 27 april: Hamel en Burgh te Lummen: parklandschap, Werkgr. Ekologie LUMM.
14u, Parkhotel, Lummen-Centrum.
- 4 mei : Ter Donk te Zonhoven, Gids: Louis Daemen.
9u, Firma Jeurcloo, Beringersteenweg Zonhoven.
- 4 mei : Herkenrodeabdij te Kuringen: park en beemd, Gids: J. L. Giliissen.
9u30, dreef bij wit Abdissenhuis, Herkenrode, Kuringen, Hasselt.

- 4 mei :Vloeiweiden te Lommel-Kolonie (zie 6 april)
- 4 mei :Bosbeekvallei te Opglabbeek (zie 6 april)
- 11 mei :De Bek te Neeroeteren (zie 13 april)
- 11 mei :Heiderbos te As:heide, jeneverbes (in bloei)A.en G.Vincken.
9u,Parking Reservaat Heiderbos,As (weg As - Opglabbeek)
- 11 mei :Stadsdomein Kiewit te Hasselt:bos en park.Gids:L.Perilleux .
9u30,Parking Kinderboerderij,Domein Kiewit,Hasselt.
- 11 mei :Bosbeekvallei te Opoeteren:laagveen,bos.Theo en Mia Dreesen.
14u,Sportshop Eurosol,Neeroeterenstraat,Opoeteren.
- 11 mei :Hoefaart te Eigenbilzen:vijvers,loofbos,naaldbos.R.Schoebben.
14u,voet kanaalbrug op weg Eigenbilzen-Gellik (rijde Gellik)
- 11 mei :Bolheserbeek te Wijchmaal-Eksel:beekdal,beemden.H.Meylaers.
14u,spoorwegovergang,weg Wijchmaal - Eksel.
- 11 mei :Dauuwandeling te Lummen.Gidsen:Werkgroep Ekologie Lummen.
05u,brug autostrade,weg Lummen - Viversel.
- 18 mei :Meyland te Zolder:loofbos en weiland.Gids:Gaston Snoeks,Els
8u,Kasteel Meyland,Zolder(Heusden-Zolder) /en Sylveer Bloemen.
- 18 mei :Asdonk te Tessenderlo.Gidsen:Werkgroep Ekologie Tessenderlo.
14u,Kiewithoeve,Engsbergen,Tessenderlo.
- 25 mei : 't Fonteintje te Koersel.Gidsen:Milieugroep BERO.
14u,Kapel 't Fonteintje,Koersel (Beringen)
- 25 mei :Borggrave-omgeving te Hasselt:vijvers,bos.Gids:W.Barthels.
9u30,Centrum De Borggraaf,Borggravevijversstraat,Hasselt.
- 1 juni:Vloeiweiden te Lommel-Kolonie (zie 6 april)
- 1 juni:Bosbeekvallei te Opglabbeek (zie 6 april)
- 1 juni:Zollikken en Laambroeken te Zolder:laagveen,bermen,grasland.
05u30,lokaal VV-Statiesport,Houthalen Station /Henri Maes.
- 1 juni:Broekkant te St-Huibrechts-Lille/beekvallei.T.Oyen,L.Cardinaels.
9u,Geuskensstraat(spoorwegovergang)St-H.-Lille,Leerzen!Kijker!
- 1 juni:Kolberg te Kuringen:vijvers en broek.gids:Rik Jacobs.
9u,begin Massinweg Stokrooie,Hasselt(eerste weg rechts na
brug Albertkanaal,op weg Kuringen-Bolderberg,zijde Bolderb.)
- 8 juni:De Bek te Neeroeteren (zie 13 april)
- 15 juni:Platwijers te Zonhoven:vijvers,berkenbosjes.Gids:Pol Evers.
9u,kerk Kiewit ,Hasselt.Learzen en kijker!
- 15 juni:Broedgebied te Tessenderlo.Gidsen:Werkgroep Ekologie Tessend.
14u,Bosmudeum,Zandberg te Gerhagen,Tessenderlo.
- 15 juni:Heksenberg te Hasselt:bos en braakgrond.Gidsen:M.Boiten,L.Massa.
9u30,Parking achterzijde Inst.Gehoorgest.Nieuwe Heidestr.Hasselt.
- 15 juni:Itterdal te Opitter;park en rivierdal.Gidsen:A.Paredis,J.Dreesen.
14u,Ingang Wandelpark Kasteel Opitter,Bree.(ingang weg op Bree)
- 22 juni: 't Hamel te Lummen:park.Gidsen:Werkgroep Ekologie Lummen.
14u,Gemeentehuis,Lummen-Centrum.

VAST WANDELPROGRAMMA

EERSTE ZONDAG VAN DE MAAND.

Van januari tot december. Gids: Mertens, Wellens, Theeuws, Jannis.
VLOEIWEIDEN LOMMEL-KOLONIE: 14 uur, einde Koloniestr. Kristelhoeve.
Wateringen en populierenaanplantingen. Laarzen, geen honden.

Van april tot en met september: Gids: Natuurhulpcentrum Obglabbeek.
VALLEI VAN DE BOSBEEK: 14 uur, Slagmolen Opglabbeek.
Beekdal, beemden, houwallen, elzenbroek. Laarzen gewenst.

TWEEDE ZONDAG VAN DE MAAND.

Van april tot en met september. Gids: Mevrouw A. Van de Zande.
DE BEK TE NEEROETEREN: 14 uur, parking Eilandje te Neeroeteren.
Gemengd gebied. Laarzen gewenst.

Op aanvraag wil Mevr. Van de Zande ook groepen rondleiden te
Neeroeteren: Bergerven en Den Tösch. Daarvoor bellen op 011/863375
of op het Cultureel Centrum op nummer: 011/863189.

DERDE ZONDAG VAN DE MAAND.

Van januari t/m december. Gids: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
WANDELINGEN IN TESSENDERLO EN OMGEVING. Zie volledig programma.
Laarzen altijd gewenst. Allerlei gebieden.

VIERDE ZONDAG VAN DE MAAND.

Van januari tot en met november. Gids: Milieugroep Beringen.
WANDELINGEN IN BERINGEN EN OMGEVING. Zie volledig programma.
Allerlei gebieden. Laarzen altijd gewenst.

WIJ

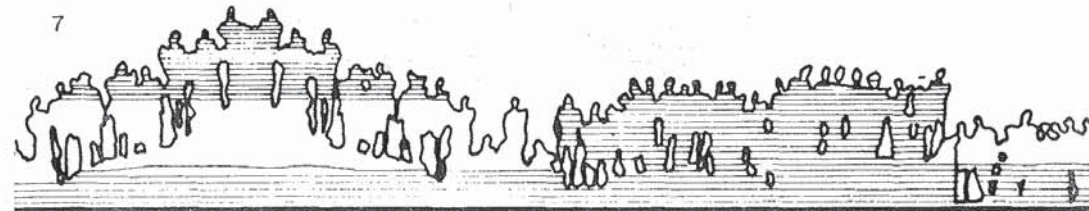
GEDENKEN.....

Leo Rosvelds, de man van Els Brouns die collega natuurgids is van de lichterding Kinrooi, 1977. Haar man overleed plotseling ten gevolge van een ongeval.

Wij houden eraan ons heel speciaal medeleven te betuigen aan de ganse familie in het algemeen, maar aan collega Els in het bijzonder.

Wij wensen haar sterkte in het heden en vertrouwen voor de toekomst. Laten wij haar helpen waar dat kan.

De Werkgroep Limburgse Natuurgidsen.

VORMINGSACTIVITEITEN 7

-Zondag, 08 FEBRUARI 1980: UILENTOCHT.

-Zondag, 16 MAART 1980: MOSSENWANDELING.

Pater Landewald zal nog eens proberen ons wat te leren over mossen en ons wegwijs maken in de soorten op heide en bos en op muren.
Samenkomst: Helzold Parking Heusden-Zolder om 9.30 uur. Einde: 12 u.
Wandelkledij, laarzen, kijker, vergrootglas, geduld, scherpe ogen.

-Zondag, 20 APRIL 1980: VOGELGELUIDEN.

Onder de leiding van Jan Gabriëls luisteren we naar de zang van onze geleverde vrienden. We hopen dat ze ons niet in de steek laten. Misschien horen we zelfs een paar nieuwe geluiden. Einde: 10.00 u.
Samenkomst: 5.30 uur a/h Bosbiologisch Centrum Bokrijk. Einde: 10 u.
Laarzen, kijker, gidsen, stilte en goed humeur.

-Zondag, 18 MEI 1980: BOMENWANDELING.

Paul Van Geel en René Martens zullen ons enkele soorten laten zien.
Samenkomst: Olmenhof te Herk-de-Stad om 9.00 uur. Einde: 12.00 uur.
Kleding, laarzen, kijker, gidsen over bomen.

-Zondag, 01 JUNI 1980: CONTACTDAG VAN DE NEDERLANDSE EN BELGISCHE NATUURGIDSEN UIT BEIDE LIMBURGEN.

Plaats: Ubach-over-Worms. We gaan er na toe met eigen vervoer.
Voorverzameling: Hasselt Kanaalkom: 8.30 uur.
Naverzameling: Grenspost op de E-39 te Maasmechelen: 9.00 uur.
Aankomst: aan het café: In der Ecke.

10.00 uur: welkom met koffie en dagoverzicht;

10.30 uur: wandeling naar informatiecentrum over werken met jeugd; om dit te illustreren zijn de kinderen en zelfs de kleuters zeer hartelijk wel gekomen;
tocht door een slecht beheerd natuurgebied;
passage door een beschermd dorpsgezicht;
bezoek aan een vakwerkhuis: mooi staaltje a bacht.

12.30 uur: delen van zelf meegebrachte lunch, drank ter plaatse.

14.00 uur: vertrek aan café: In der Ecke;

wandeling over de grens: daarom identiteitskaart hebben;
tocht door de kasteebossen.

16.00 uur: koffietafel in der Ecke met een gezellig babbeltje;
film over de activiteiten van de groep ter plaatse.

Wij hopen op een talrijke deelneming aan een dag die veel belooft.

-Zondag, 08 JUNI 1980: GRASSENEXCURTIE.

Leo Andriessen is onze gids op een wandeling door het grasseurijk van het Schulens Broek waarvan we nog maar eens de rijkdom ervaren.
Samenkomst a/d Kerk te Schulen. Einde: 12.00 uur. Laarzen, vergrootg.

-Zondag, 22 JUNI 1980: WANDELING MET KAARTLEZEN IN DE HOGE VENEN.

-Zondag, 21 SEPTEMBER: CAESTERT EN KANNERBOS, boven- en ondergronds.

-Zondag, 19 OCTOBER: PADDESTOELENWANDELING.

-Zondag, 14 DECEMBER: ZEELANDREIS.

Samenstelling: Hugo Vanderlinden.

VRIJDAG, 28 MAART 1980 -20.15 UUR:

CULTUREEL FORMINGSCENTRUM DOMMELHOF, NEERPELT.

ingang langs achter, aangebrachte pijlen volgen,
parking voor de deur, de aanwijzingen volgen.

Diareeks in overvloeisysteem met klankmontage:

HET VERSCHIL TUSSEN KALKARME EN KALKRIJKE DUINEN.

.....
In het eerste deel wordt het kalkrijke duin besproken. We gaan hiervoor naar Doornpanne te Koksijde. We werpen een blik op de bouw van de duinenformaties, op de plantengroei in de voorduinen met de Duindoorn-struwelen en op de duinweiden. Heel even wordt ook de polder belicht in al zijn vlakke pracht. Dit gedeelte duurt drie kwartier.

Voor het tweede deel met de kalkarme duinen gaan we naar het Wad-deneiland Terschelling. We bekijken hier het wadleven met zijn dieren en planten. We maken een doorsnede van de kwelder Boschplaat, waar we een andere begroeiing zien bij de minste verhevenheid; een doorsnede van de oude kwelder tussen Dwarsdijk en Boschplaat; een doorsnede van de Noordervaarder vanop het strand naar de oude duinen met Groenstad en Dodemanskiste en ten slotte een doorsnede van het natuurmonument de Kogelwieck. Dit gedeelte duurt een klein uur.

Met de smaak van het verlof in de mond turen naar de verre horizon. Daarom verwachten we veel van deze dia-montage die ons wordt voorgesteld door Silvaeh Bastiaens van Haecht. Het is de laatste dia-voorstelling van het seizoen. Al wie dus nog iets goed te maken heeft, kan zijn neus laten zien. Inkim gratis, tombola onder de pauze voor het dekken van de kosten.

VRIJDAG, 18 APRIL 1980- 20.15 UUR:

ONTMOETINGSCENTRUM WIJCHMAAL.

gelegen langs de weg van de kerk naar de baan Peer-HECHTEL.
komende van peer of Hechtel, in Wijchmaal afdraaien naar
Eksel. Parking voor de deur.

Voordracht:

WILDE KRUIDEN IN HET DAGELIJKSE LEVEN.

.....
De vrouwen van de natuurbeschermers klagen steen en been, dat ze altijd alleen zitten. Altijd zijn ze van de deur, die mannen. Dat willen wij niet gezegd hebben, daar willen wij iets aan doen. We richten dus een speciale avond in voor de vrouwen. Een avond die met territoriumdrang niets te maken heeft. Een avond die zal gaan over het gebruik van wilde kruiden in het dagelijkse leven.

Niet dat we de vrouwen de natuur injagen om te plunderen. Niets daarvan. Het is veel eenvoudiger. Wilde kruiden -sommigen spreken oneerbiedig van onkruiden- groeien overal. Men kan als het ware geen voet verzetten zonder erop te trappen. En laat ons toch eerlijk zijn. We zijn toch allang uitgekeken op de biljartgazons. En dat onderhoud...daar gruwen we van...want hoeveel vrouwen moeten dat niet zelf doen? Van dat gezeul met die lompe grasmachine en haar milieu-onvriendelijk lawaai...verlos ons heer.

Daarom laat elke vrouw die modern en groot denkt een stukje van haar gazon doorschieten. Er wordt alleen einde juni en begin september even en heel hoog gemaaid. En wat zien we dan??? De wilde kruiden hebben als het ware gewacht om duizendvoudig in vorm en kleur te verschijnen in al hun sobere pracht. Zonder dat er moet gezaaid, zonder dat er iets voor moet

worden gedaan. De voorraadkamer is altijd onuitputtelijk gevuld. In de winter en de zomer en je hoeft er niet meer ver voor te lopen.

Waarover gaat deze avond specifiek? Eerst is er een demonstratie hoe wilde kruiden kunnen worden gegeten als rauwkost, in de soep, op koude schotels, bij brood of bij vis voor diegenen die menen niet zonder te kunnen.

Dan wordt getoond, hoe men van pure natuur de lekkerste toastjes kan maken om je vriendinnen te verrassen op je party's. En dat alles heerlijk, smakelijk, kruidig en...goed voor de lijn. Je voelt je als herboren, je wordt er of je blijft er mooi van en je afslankproblemen verdwijnen als sneeuw voor de zon.

Ten slotte gaat het over de huisapotheek. Gedaan met de pillendraaierij, de tranquillizers en dus ook met de geldklopperij. Moeder Natuur heeft in al haar wijsheid voor alles een klinkklare oplossing, die echter maar te leren is met pure vrouwelijkheid, gestoeld op ervaring, geduld, liefde en zorgzaamheid.

Wie zal ons inwijden? Mevrouw Nuyts-Vanhout, een eenvoudige volksvrouw. Iemand vanuit de basis zal ons zonder holle woorden leren hoe de gaven van de natuur aan te wenden voor eigen en andermans welzijn. Alles wat ze langs jarenlange ervaring heeft geleerd zal ze ons loyaal mededelen en doorgeven. Alle vragen worden in de mate van het mogelijke beantwoord. Je eigen ervaring mag je ook mededelen. En alsof het niet op kan, krijg je nog een samenvatting aangeboden tegen een kleine vergoeding. Inkom gratis, tombola onder de pauze voor het dekken van de kosten.

Een realisatie van Werkgroep Isis, vereniging voor natuur en milieu.

J.L/

DANK U

Bij elke dageraad,
zeg dank aan de zon;
als je ademt,
zeg dank aan de lucht;
als je water drinkt,
zeg dank aan de bron;
als je groenten eet,
zeg dank aan de grond;
als je van fruit geniet,
zeg dank aan de boom;
als je snoept van de melk,
zeg dank aan de koe;
als je mijmert,
zeg dank aan je geest.

Herman Pöpkén.

Iedereen kent het nut van het nuttige,
wie kent het nut van het nutteloze???

Lao Tsé.

BEZINNING

Herinnering aan de winter.....

VOGELS VOOR MIJN RAAM.

Liggend op mijn zetel, wachtend op betere tijden, kijk ik door 't venster naar het witberijpte grasveld. Twee voederplaatsen kan ik zodoende gemakkelijk observeren. De eerste: op een grote bloempot aan de rand van het gazon ligt een open plaat zonder beschutting. De tweede staat aan de rand van de moestuin op een paal: een overdekte voederplank.

Als ik 's morgens, in het nog schemerdonker, de voorraad gemengde zaad aanvul, zijn de merels reeds present en luid scheldend verdwijnen ze onder de omringende struiken. Bang zijn ze niet en snel komen ze aangehuppeld wanneer ik terug binnen ben. Een mannetje met felgele snavel en opgeheven staart komt even buiten de beschutting van de struiken. Door de kijker zie ik zijn starend zwarte oog dat mij en het huis oplettend observeert. Snel rent hij dan naar de plank en blijft weer starend staan. Intussen zijn ook twee bruin geschubte wijfjes verschenen die minder argwanend naar de plank hippen.

Snel worden enkele zaadjes gepikt en ritselend over de dorre bladeren verdwijnen ze weer onder de struiken. Een groenvink-mannetje met felle gele vleugelstreep is brutaler en strijkt ongegeneerd op de plank neer. Zijn sterke stompe bek plet de zonnebloempitten. Hij vliegt weer in debomen met nog een pit als reserve in zijn bek geklemd. Ook de andere vogels achten het nu veiliger. Het wordt een af en aanvliegen van allerlei soorten: kool- en pimpelmezen, gewone en groenvinken- de mannetjes brutaal en iedereen met korte dreigingen wegjagend, de wijfjes schuw en bescheidener- ring- en huis- mussen.

Het gras rond de plank is nu ook bedekt met uiteengescharrelde zaadjes. Van achter de coniferen verschijnt een huppelend roodborstje. Zijn zwart oog fixeert mij en de grote lenzen van mijn kijker. Na lang aarzelen waagt hij zich tot aan de plank, grijpt snel enkele zaadjes en verdwijnt weer snel. Op de plank strijkt nu plots een keepling neer, dribbelt angstig tussen de mezen en vliegt dan weer snel in het dichte struikgewas. Een heggemus, deftig en onopvallend met grijze muts, komt schuw rondkijkend tussen de dorre bladeren aangehipt, pikt haastig zijn kostje en is weer zo verdwenen.

Rond tien uur wordt het rustiger rond de voederplank. Hiervan profiteert een grote lijster. Na lang afwachten op de omheining, landt ze bij de keukenafval en slokt gulzig van de rotte appels en de broodkruimels. De minste mijner bewegingen is voldoende om haar terug op de vleugels te brengen.

De overdekte voederplaats wordt minder druk bezocht. Enkel de minst schuwe mezen komen er snel hun kostje halen en dit dan driftig hakkend op, op een tak in de buurt.

Hoog in een boom voor het raam is een vetbol met zaden opgehagen, voor de mezen is het een buitenkansje. Als acrobaten klemmen ze zich vast aan de lekkernijen. Soms snel in de wind rondtollend, pikken ze de kleine zaadjes los en vliegen ze naar een tak, waar de

meegebrachte zonnebloempit soldaat wordt gemaakt. Een pimpelmees zat reeds te wachten tot zijn grote broer zijn plaats op de vetbol had vrijgemaakt. Ook de groenvink wil zijn deel en verjaagt de kleine pimpelmees. Ze is echter belange niet zo handig en schuift van de bol af. Dan probeert ze er met uitgerokken hals bij te komen vanop een nabijgelegen takje. Maar dat lukt niet. Ten slotte landt ze toch boven op de bol en grijpt met de ene poot het ophangdraadje. Ze blijft er met de andere echter afschuiven. Na enige worsteling gelukt het haar toch enkele zaadjes los te peuteren.

Rond half twaalf wordt het weer druk rond de voederplaatsen. Ieder een heeft blijkbaar gebabbeld of opgesneden, want vrienden en kennissen zijn verwittigd. Grote troepen vinken strijken neer in de bomen rond de tuin en halen om beurt hun hapje. Plots stuift de ganse bende verschrikt uiteen. Een torenvalk scheert laag over de tuin. Honger blijkt echter sterker dan angst.

De ganse namiddag blijft het een af- en aanvliegen. Zelfs een ekster waagt zich in de tuin. Tegen vier uur, als het daglicht langzaam wegvloeit, verdwijnen ze een na een en als ik even later weer eens buiten kijk, ligt de ganse tuin er weer verlaten bij. Ik weet echter dat morgen het spel weer opnieuw begint. Een betere gelegenheid om vogels goed te leren kennen bestaat er niet.

Theo Dreesen.

OPGELET.....BRAND

We vragen aan alle natuurgidsen, de mensen tijdens de voorjaarswandelingen te wijzen op het grote brandgevaar. In tegenstelling met wat nogal eens wordt gedacht, ontstaat het grootste aantal branden niet tijdens de zomerperiode, maar wel in lente. Dit is aan de hand van statistieken bewezen.

Oorzaak zijn de vaak hevige Oosterwinden, die de nog niet volledig vegane stooisellagen uitdrogen en heel erg vatbaar maken voor vuur. Dubbel opgelet dus voor roken. Help het bosbestand bewaren wie ook de eigenaar is. Met de groeiende energiecrisis zal dat meer dan noodzakelijk blijken. Waters en Bossen is er U erg danbaar om.

de Redactie.

DIEREN DICHTERBIJ.

Onder deze titel zijn bij het Spectrum een reeks dierenmonografieën uitgegeven die voor de natuurliefhebber zeker het lezen waard zijn. De wetenschappelijk verantwoorde teksten zijn prettig om lezen. Het is telkens een uitgebreide studie over één bepaald dier. Zo verschenen onder meer: de honingbij, de havik, de vos, de spreeuw, de stekelbaars.

Sommige van deze boeken zouden verplichte literatuur moeten zijn, onder andere voor jagers. Zo kan men daar bij voorbeeld lezen over het twijfelachtig verband tussen de vos en de verspreiding van de hondsdoelheid. Of de zogenaamde funeste invloed van vos en havik op het wildbestand. Deze boeken bevinden zich ook in bibliotheken. Aanbevolen.

Theo Dreesen.

NIEUWE KRACHTLIJNEN IN ONZE WERKING.

 Bij de gespreksgroepen tijdens de jaarvergadering, bleken enkele nieuwe krachtlijnen naar voor te komen. Wij hebben deze ideeën, die bij onze mensen leven, even op papier gezet ter bezinning. Ze zullen zeker bepalend zijn voor de koers die wij zullen volgen in de jaren '80. Nog even eraan herinneren, dat deze ideeën het resultaat zijn van de samenspraak over de discussiestof, gebaseerd op de 3 teksten die in ons vorig nummer gepubliceerd werden: Pleidooi voor meer eenheid in de natuurbescherming van Limburg door Leon Bergmans; De taak van de natuurgids vandaag door Jan Gabriëls; Educatie of actie: zelf beslissen door Dirk A. Huitzing.

1. Er zou een grotere samenwerking moeten zijn tussen Nal en de natuurbeschermingsverenigingen. Om dit te bewerkstelligen moeten alle milieugroepen aansluiten bij Nal. Nal kan zo naar buiten treden als de spreekbuis van de milieubescherming in Limburg. Nal kan dan ook optreden als het lichaam, dat een breed front van mensen vertegenwoordigt. Hiervoor is echter meer actieve inzet nodig van eenieder, die met de milieuproblematiek begaan is. Nog teveel rust alle werk op de schouders van enkelen. De eerste stap om deze doelstellingen te verwezenlijken zou kunnen gebeuren door meer informatie over projecten, problemen en resultaten door te geven langs het Nal-orgaan. Veel natuurgidsen wensen ook meer informatie in verband met de juridische aspecten aangaande de gewestplanning, ruimtelijke ordening, enz... langs ons tijdschrift of ingelast in de vormingsactiviteiten. Het basiswerk bij het opstellen van milieudossiers zou dan ook moeten en kunnen gebeuren door de plaatselijke milieugroep in samenwerking met het Nal-bzstuur.
2. Een politieke gedragsanalyse door de besturen dringt zich op. Dit zou een klare kijk geven op de strategie die dient gevolgd te worden bij het oplossen van bepaalde milieuproblemen.
3. Natuurbeschermers en natuurgidsen moeten zich niet langer opsluiten in de ivoren toren van hun eigen verenigingsleven. Men dient naar buiten te treden, zich te integreren in de bestaande gemeentelijke adviesraden, sociaal-culturele organisaties en politieke beslissingscomitee's. Langs de bestaande structuren kan men tot een analyse komen, deelnemen aan besprekingen, anderen inzicht geven en overtuigen van de bestaande milieubewuste alternatieven.
4. Tijdens de wandelingen heeft elke natuurgids de opdracht een bijdrage te leveren tot de bewuste milieubescherming. Zijn natuur-educatie moet milieugericht zijn. Vertrekkend van fauna en flora, moet hij de mensen wijzen op de tekorten. Daarbij mag hij niet vergeten milieuvriendelijke alternatieven aan te brengen.
5. Ten slotte werd er voorgesteld, dat enkele mensen zich zouden ter beschikking stellen voor het geven van voordrachten over milieuproblematiek, voor het leiden van gespreksavonden of voor het geven van diareeksen over milieuproblemen.

Roger Schoebben.

 WE KUNNEN SLECHTS DE UITWEG VINDEN, ALS WE WETEN WAAR WE ZIJN.
 ***** Witgenstein *****

CONSEQUENT ZIJN.....altijd en overal.

Ze zeggen dit....ze zeggen dat.....DOE ZELF WAT.....

Als kersverse natuurgids ben ik erg begaan met het lot van de natuur, milieu en maatschappij. We kunnen ons echter de vraag stellen of ALLEN, die tot onze groep behoren, er zelf ook daadwerkelijk iets aan doen of er hun steentje toe bijdragen.

De slogan:"VERANDER DE WERELD, BEGIN MET JEZELF." is hier zeker van toepassing. Hier volgen dan ook enkele tips hoe wij er iets toe kunnen bijdragen als we echt consequent willen denken en handelen in de wereld van vandaag, voor de wereld van morgen.

- Wegbannen van pesticiden, herbiciden, fungiciden, enz....
- Biologisch tuinieren, zeker kweken zonder chemische stoffen;
- Natuurvoeding gebruiken en propagieren.
- Gebruik van plasticverpakking en blik tot een minimum herleiden.
- Recycleren van grondstoffen, bij voorbeeld papier en glas.

Laten we ze even overlopen.

-WEGBANNEN VAN HERBICIDEN, PESTICIDEN, FUNGICIDEN, ENZ.....

We kunnen dit zelf toepassen in onze eigen tuin. Dit leidt vanzelf tot biologisch tuinieren, volgens de wetten van de natuur werken. Hoevelen van ons doen dit? Wie is lid van V.E.L.T? Door het uitbannen van die stoffen, maken we onze omgeving vanzelf bewust, leren we de nadelen van hun gebruik vanzelf. Indien wij de mening zijn toegedaan van:"Dat beetje dat ik spuit of dat beetje dat ik strooi, wat kan dat maken..." dan zitten we totaal verkeerd. Het gaat trouwens niet meer op, dat mensen die zich lid noemen van de groene beweging en die te keer gaan tegen het gebruik van allerlei stoffen....dat die zelf gaan spuiten of strooien. En dit zijn feiten. Ten slotte maken kleine beetjes een groot.

-BIOLOGISCH TELEN.

Door dit zelf te doen en ons te voorzien van volwaardige en onbespoten voeding en tevens de mensen er voor te stimuleren, kunnen we een mentaliteitswijziging teweeg brengen bij de mensen. De klassieke telers van groenten en fruit zullen door de verkoopswijziging vanzelf inzien dat ze het over een andere boeg moeten gooien. Vanzelf zullen ze stoppen met het gebruik van de rotzooi.

-NATUURVOEDING.

Door over volwaardige voeding te spreken, raken we automatisch de natuurvoeding aan. Mensen die niet beter weten, zeggen dat de producten duur zijn. Dit kan zo zijn op het eerste zicht, maar bedenk eens wat men bij voorbeeld bij de slager mag neertellen. Het gebryk van vlees in de natuurvoeding is trouwens uit den boze, daar het schadelijk effect kan bewezen worden.

Diegenen die zich laten leiden door de prijzen der producten, zitten echter ook fout. Wij leven slechts éénmaal en kunnen daarom slechts éénmaal onze gezondheid verzorgen. De minst bestede aandacht door de mens gaat naar de voeding.

Hij die na een langdurige ziekte geneest, weet wat gezondheid waard is. Door zoveel mogelijk natuurvoeding te gebruiken, zullen er meer gezonde mensen komen die tevens een ander inzicht krijgen over het leven. Meestal zijn het ook mensen die zeer sterk begaan zijn met het lot van de gemeenschap, de natuur en het milieu.

Ik kan hier ook een betoog neerschrijven om te bewijzen dat de mens van origine geen vleeseter is. Gebruik echter uw gezond verstand en denk er eens rustig over na. Ik zie U al zitten scheuren aan

een stuk rauw vlees. Dat verschijnsel ziet men ook in de dieren-tuin. Welk resultaat zou het bovendien opleveren, een stuk vlees gedurende 8 uren of langer in een temperatuur van 37 graden te brengen zoals in ons lichaam het geval is? Ziet U de wormpjes ook kruipen? Verder zeggen we nog niets over de rotting en de woeke-ring van de schadelijke bacteriën.

Ik schrijf dit niet om U aan te zetten vegetariër te worden, maar wel om U aan te sporen het vleesverbruik te verminderen. Daardoor zullen grote bedrijven, waar koeien, varkens en kippen in kleine boxen staan en die opgepepte voedingsmiddelen, antibiotica en hormonen toegediend krijgen, overschakelen op kleinschalig werken en zullen er geen vlees-, melk- of boterbergen meer ontstaan.

Er zal meer overgeschakeld worden op landbouwproducten voor de voeding. Om 1 kg dierlijk eiwit te produceren, moet een dier 8 kg plantaardig eiwit verwerken. Een vergelijking is gemakkelijk te maken. Het wereldvoedselprobleem...1/8.

HET AFVALPROBLEEM gaat ons ook zeer erg ter harte. Wie koopt geen voedingswaren in blik of plastic? In grootwarenhuizen is het aanbod enorm, in de natuurvoedingswinkels is dit aanbod zeer beperkt. In 1975 zijn er in klein België 5.000.000.000 plasticverpakkingen op het stort terecht gekomen. Ziet U de berg in 1980?????

Hoe kunnen we er iets aan doen? Het is bewezen. Enkele mensen vragen naar glazen verpakking en de kruidenier heeft ze ter beschikking. Het interesseert hem trouwens geen bal wie het vraagt, of hij het product verkoopt in glas of plastic. Alleen de verkoop, daar gaat het om. De winst, alleen dat telt.

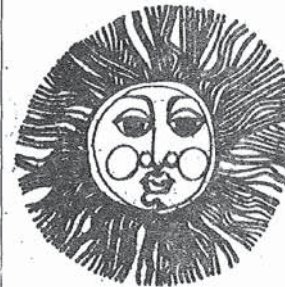
-RECYCLAGE VAN GRONDSTOFFEN.

Ook daarbij kunnen we ons kleine steentje bijdragen. Denk aan de actie kringloop. Deponeer het glas in een container, houdt oud papier bij elkaar en geef het mee aan de verenigingen.

Het komt misschien over als een verwijt. Dat is dan zo niet bedoeld. Velen onder ons doen misschien al iets in die aard. Bravo dan en doe verder. Andren willen we hierdoor aanzetten eens dieper over het probleem na te denken en er eindelijk iets aan te doen. Ook hier maken alle beetjes een groot. Ook daardoor bouwen wij aan een andere wereld, een wereld waar overleven mogelijk wordt.

WEES CONSEQUENT EN DOE ER IETS AAN.

Jef Hermans.

Ik had wat radijsjes gezaaid.
De zaadjes waren zo klein en zo fijn.
Ik kon ze nauwelijks tussen mijn vingers houden.
Ik ging slapen.
Ik stond weer op.
Het regende.
De zon scheen.
Ik deed mijn werk en ik vergat de radijsjes.
Maar drie weken lang
was er iets anders mee bezig geweest.
iets had de radijsjes in de schoot van de aarde
met liefde ontvangen en gevoed.
Nu waren ze dik.
Wel 500-maal zo dik als de zaadjes
die ik in de grond had gelegd.
Wekenlang hebben we genoten
van heerlijk verse radijsjes.

ER IS FANTASTISCHE LIEFDE INGEBOUWD IN DE NATUUR..Phil Bosmans.

HOE BESTAAT HET?Hoe bestaat het?HOE BESTAAT HET?Hoe bestaat het?

Tijdens het week-end van 12 en 13 januari 1980, verbleven we op de "Rhille", een boerderij in Woumen nabij Diksmuide. Op enkele meters achter de boerderij bevindt zich het natuurreservaat de Blanckaert.

Zondagmorgen trokken we er met een wit gezicht en een rode neus in de koude vrieslucht op uit om het gebied te verkennen. De eigenaar van de boerderij verwittigde ons echter, dat er in de Blanckaert veraderlijke delen voorkwamen met moerassige plekken. Daarom besloten we niet het reservaat te verkennen, maar trokken we rechts de weilanden in. De beekjes en de plassen waren volledig dichtgeworpen, zodat we zonder moeite een pad door het riet konden volgen.

We waren niet weinig verbaasd, toen we een groepje jagers zagen naderen. Een van hen trok een karretje mee met een gasfles erop. Wat moest die daarmee in de natuur??? We vroegen hen, of het pad verderop nog begaanbaar was. Een van de jagers antwoordde ons dat het onder water stond. Na een zo felle vriesnacht verwonderde ons dat erg. We vonden het vreemd en daarom besloten we ook verder te gaan om eens een kijkje te nemen.

Vlug bemerkten we vastgeworpen lokeenden in de plassen. Door de kijker ontdekten we ook houten plankjes op een lange staaf in het ijs. Waarvoor werden die gebruikt??? In het beworpen gras vonden we de sporen van het wagentje terug. Dat zouden we volgen. Over het ijs kwamen we aan een heuveltje, begroeid met riet en struiken. We ontdekten verschillende betonnen bunkertjes met een schietgat. Aan een houten plankje was een koord bevestigd met een ijzeren haak. Toen we achter het heuveltje gekortwiekte eenden ontdekten met een ring aan de poot, toen begrepen we meteen waarvoor de plankjes gebruikt werden. De eenden werden vastgemaakt aan de haak om de overvliegende eenden te lokken. Zoiets als kettinghonden.

Kan zoiets nog werkelijk bestaan in 1980? En dat op enkele meters van een natuurreservaat, dat vooral in deze periode zeer druk wordt bezocht door duizende watervogels.

We vonden het toch wel een beetje te kras. Daarom besloten we te gaan spreken met de conservator van de Blanckaert. De heer Houwen bevestigde ons inderdaad, dat deze methode van jagen volkomen legaal mag worden toegepast. Zelfs zo dicht bij een natuurreservaat. Hij hoopte, maar daar zou het wel bij blijven, dat de jacht bij het aanhoudende vriesweer zou gesloten worden. Hoeveel eenden werden intussen op een zo laffe wijze afgeslacht?

MARGO.

Deze intreurige getuigenis uit de mond van één onzer natuurgidsen wordt ter bezinning opgedragen aan hen die voorstander zijn van de jacht of de jagers verdedigen.

Het staat nog maar eens de overtuiging van de redactie dat
DE WREEDHEID VAN DE MENS TOENEEMT MET ZIJN INTELLIGENTIEPEIL, ZIJN
MAATSCHAPPELIJKE POSITIE EN ZIJN INKOMEN.

*****J.L.*****

EEN BLOEMPJE VOOR...

Er zijn wel eens mensen, die zo fier zijn als een gieter om wat ze allemaal hebben gedaan voor de natuurbescherming. Dat mag ook wel, we gunnen ze dat van harte. Enerzijds is dat zeer nuttig werk ten opzichte van de gemeenschap en anderzijds zijn wij al blij met het minste wat er wordt gedaan. Ten slotte doet iedereen dat vrijblijvend en is men uit vrije wil

geëngageerd. De vraag is echter: hoe fier mag zij dan wel zijn, die Mevrouw, natuurgids van de lichte Neeroeteren, 1974?

Vijf jaar lang reeds, leidde ze elke maand een vaste wandeling in De Bek te Neeroeteren. Ze is nochtans niet meer van de jongste, maar desondanks leidde ze die wandeling altijd heel alleen, zonder vervanger, zonder begeleider, zonder medewerker. Dat gebeurde in de winter en in de zomer, bij regen en zonneschijn. Altijd was ze welgezind op post. Een voorbeeld van trouw engagement.

Daarbij leidde ze nog regelmatig wandelingen voor de schoolkinderen van Neeroeteren. Soms deed ze dat zelfs maandelijks of per seizoen. Zo kwam elke klas meerdere keren per jaar in aanraking met het wonder dat natuur heet. Zo kon elk kind een kijkje nemen door het vensterke van het schrijn der jaargetijden. Hoeveel zaad zou zij zo hebben gestrooid voor de natuurbescherming??? Mag dat geen vorm van moderne missionering bij uitstek genoemd worden???

Het is echter nog niet gedaan. Alsof dat nog niet genoeg was, deed ze naar aanleiding van de week van het bos in oktober 1979 nog veel meer. Inderdaad, voor haar werd het geen week, maar een Veertien-daagse van het Bos. In haar eentje leidde ze, vaak in de voor- én in de namiddag van dezelfde dag, niet minder dan 1600 kinderen rond door de natuurgebieden van Neeroeteren. Om dat mogelijk te maken verrichtte ze haar werk in het Cultureel Centrum in de morgen- en in de avonduurtjes. Alleen zó kon ze zich vrijmaken, om door de dag ter beschikking te staan van de kinderen. Wie kan zich een nog meer positieve bijdrage tot het Jaar van het Kind bedenken??? Wie zei daar weer, dat er tegenwoordig geen idealisme meer bestond???

De grote Cervantes zei wel eens: Dankbaarheid is het geheugen van het hart. Wij menen, in naam van de ganse werkgroep der natuurgidsen, dat het in dit geval meer dan verdiend is.

Daarom....

Dank U dappere Mevrouw. Dank U voor zoveel moeite. We werden bij het vernemen van dit kolossale werk even heel stil van ontroering, warm en koud tegelijk. Heel even kregen we een krop in de keel om dat voorbeeld van stille eenvoud, om die bescheiden maar totale inzet, om die innerlijke kracht, om dergelijke volgehouden inspanning, om zulke milde vrijgevigheid, om dat bewijs van echte vrouwelijkheid.

Dank U lieve Mevrouw. Ongewild is dat enerzijds de beste les die we in onze jeugdige overmoed konden krijgen en is het anderzijds de beste stimulans om in alle stilte en bescheidenheid verder te werken.

DE WERKGROEP LIMBURGSE NATUURGIDSEN.

DE INVLOED VAN EEN VERENIGING IS SYNONIEM AAN HET DYNAMISME VAN HAAR
LEDEN EN HUN UITSTRALING NAAR DE BUITENWERELD.
*****J.L.*****

MEN IS NOOIT TE OUD..... OM TE LEREN

MOSSEN: waar kan je ze vinden.....deel vier.

Deze bijdragen over mossen richten zich tot liefhebbers. Ze hebben geen wetenschappelijke pretentie. Voor meer bevattelijkheid grijpen we terug naar vroeger verklaarde begrippen. We resumeren. De eigenlijke mossen kunnen we onderbrengen in twee grote groepen: de bladmossen en de levermossen. Daarnaast is er nog de groep van de oneigenlijke mossen: de korstmossen.

Een eenvoudige indeling van de bladmossen is die in topkapselmossen en slaapmossen. Een topkapselmos heeft een meestal rechtop staande stengel, soms met vertakkingen. De kapsels ontspringen rechtstreeks op de stengel, haast altijd aan de top. Een slaapmos heeft gewoonlijk een liggende vertakte stengel. De kapsels ontstaan op korte zijtakjes.

4. MOSSEN IN BOSSEN. *****

Na deze terugblik vatten we de mossen aan die gewoonlijk in bossen groeien. De meeste van de hier behandelde soorten vind je ook buiten het bos. Andere, eerder behandelde soorten kunnen ook in het bos voorkomen. In het bijzonder zullen we er de mossen van slootwanden en van graslanden vaak aantreffen. In de meeste bossen zijn er immers sloten en grazige plekken. In een dennenbos vinden we soms grote plekken van een bepaalde soort mos dat we tevergeefs in een loofbos zoeken. En omgekeerd. Klaarheishalve volgen we de grote indelingen.

BLADMOSSEN.

Onder de topkapselmossen kozen we uit: kussentjesmos, gewoon en gerimpeld sterremos, krulmos, gaffeltand, boomknopjesmos, viertandmos. (zie de tekeningen. Zoals gezegd moet je het kapsel als dit er is- aan de top van een rechtop staande stengel zoeken.

HET KUSSENTJESMOS (2-dit nummer verwijst naar de eenvoudige sleutel) verdient ten volle zijn naam. Wie kent ze niet, die bleekblauwe groene kussens, vooral onder de beuken en ook wel onder eiken te vinden? De Latijnse naam betekent zoveel als "witachtig blauwgroen mos". Die bleke tint dankt het kussentjesmos aan de bouw van zijn bladen. De groene baldcellen zijn geheel ingesloten door de hyaline (kleurloze) cellen. Een baldnerf kan je er niet in onderscheiden. Kapsels heb ik er nooit op gevonden.

Het GEWOON STERREMOS (19) vraagt meer volgehouden aandacht, wil je het na een eerste kennismaking opnieuw herkennen. Vaak hoorde ik beginners andere soorten met die naam vereren. Al dadelijk moeten we zeggen dat de 'sterretjes' niet op alle plantjes aanwezig zijn. Alleen de mannelijke dragen een mooi rozetje, een topsterretje. Zoek er maar eens naar waar veel sterremos bijeen staat. Vrouwelijke plantjes met kapsels vind je dan ook meestal wel. Die lange kapsels knikken, want de sterremossen behoren tot de knikmossen. Het kapsel heeft de vorm van een peertje. Het sterremos

houdt van zure grond in het bos. Hele walletjes en boomvoeten zijn er vaak mee begroeid. Vergeet niet een blad onder de loupe te nemen. Draai er wat mee. Met een sterke vergroting zie je dan de dubbele rij tanden op de rand. Dat geeft je uitsluitend.

Het GERIMPELD STERREMOS (14) is mooier dan het gewone. De scherp gezaagde bladen zijn dwars gerimpeld. Zij kunnen tot tienmaal zo lang als breed zijn. Het gerimpeld sterremos groeit graag op vochtige, kalkhoudende bodem. Zoek het in leemachtige beek- en bronnetjesbossen. Het vormt fraaie, lichtgroene boompjes met een toprozet waaruit naar beneden gebogen zijtakken ontspringen. Daardoor ondermeer verschilt het van het rimpelmos, dat we eerder behandelden. Dit heeft geen dergelijke zijtakken en het ziet er niet zo boompjesachtig uit als het gerimpeld sterremos.

Het KRULMOS (11) laat zich aan zijn uiterlijke voorkomen gemakkelijk herkennen. Haast alles aan dat mosje is krom en scheef. Op zijn krom peervormig kapsel zit, bij nog onrijpe exemplaren, een scheef geplaatst huikje of mutsje. Ook het kapseldekseltje is scheef geplaatst. Daarenboven krult de kapselsteel slangachtig. Bij droog weer is hij daarbij nog om zijn as gedraaid. Vandaar de Latijnse naam, die zoveel betekent als "vochtstendig touwtje" (een gekruld touwtje). De Nederlandse naam is dan ook krulmos. Een aanwijzing kan de groeiplaats zijn. Zoek op ietwat oudere brandplekken. Je vindt het krulmos er haast onfeilbaar. En dan dicht opeen en overvloedig bekapseld. De kapsels worden geelachtig. Ze zijn versierd met een rood ringetje.

De GAFFELTAND (18) zoek je liefst op zandgrond in heide en bos. We zouden de gaffeltand een groot pluizjesmos kunnen noemen. Zijn smalle bladen staan vaak, zoals bij zijn klein broertje, sikkelvormig naar één kant gebogen. Het blad is naar de tip toe gezaagd. De stengel draagt weinig vilt. Dat in tegenstelling met de rimpelige gaffeltand die veel vilt draagt, forser is en dwars gerimpeld. Vind je ooit kapsels op de gewone gaffeltand - ze zijn eerder zeldzaam - bekijk er dan eentje onder een flinke vergroting. Je kan dan zien dat het kapsel tanden draagt die gaffelvormig in twee of in drie zijn gedeeld. Vandaar de overigens weinig zeggende naam: "gaffeltand".

Het BOOMPJESMOS (3) is een erg dankbaar studieobject. Het klein leuk mosje verradt zich altijd door zijn knopjes. Vind je vochtige, rottende stronk een zode van een mosje, kijk dan goed toe. Is die zode bezet met steeltjes die aan hun top een bolletje van broedkooreltjes dragen, dan heb je het boomknopjesmos te pakken. Kapsels heeft het ding niet nodig. Het plant zich gemakkelijk voort door middel van broedkorreltjes.

Het VIERTANDMOS (5) lijkt ietwat op het vorige mosje. Het groeit ook graag op vermoldende stammen en stronken. Heel gauw merk je evenwel het verschil op met het boompjesmos. De bebladerde stengeltjes eindigen op een bekertje van vier vervormde blaadjes. Je kan ze broedrozetjes noemen. De broedkorreltjes in dat bekertje zijn schijfvormig en kort gesteeld. Waarom het ding "viertandmos" heet? Omdat er slechts vier tanden aan de kapselmond voorkomen.

De volgende bladmossen behoren tot de groep van de slaapmossen.

Het GEWOON PLATMOS (35) is een geelgroen glanzend plantje. De bladen zijn in één vlak samengedrukt. Dit geeft aan het mos een afgeplat uitzicht. Andere opvallende kenmerken zijn moselijk op te geven. Wie eenmaal geleerd heeft platmossen - want er zijn meer soorten - te onderscheiden, zal er nadien minder moeite mee hebben. Zoek het gewoon platmos vooral op zuur vermoldend hout en op de voet van bomen.

Het PRONKMOS (36) is een klein platmos. Zijn mooie naam dankt het

aan zijn glans. Het pronkmosje is dicht bebladerd en vormt aan- gedrukte zoden op lemig zand, vooral aan de voet van beuk en eik. Het siert ook andere kale plekken. Met een sterke vergroting kan je de fijne broeddraden zien in de bladoksels. De platmossen geven een beetje de indruk dat hun blaadjes in twee rijen geschikt zijn. Dit is echter slechts schijnbaar zo.

Het BRONSMOS (28) kan grote, dichte tapijten vormen. In dennebos- sen vind je het gemakkelijk, ten minste als het gras niet alle plekken heeft overwoekerd. Bronsmos lijkt nogal op laddermos. Het is iets minder fraai en de bladeren zijn spits. Voornamelijk in droge toestand heeft het een glans van brons. Let op de regelma- tige geveerdheid. Is dat kenmerk aanwezig en schijnt de stengel bovendien roodachtig door, dan heb je stellig kennis gemaakt met het welige bronsmos van onze dennebossen.

Het THUYAMOS (24) is een bijzonder fraai mos. Een goed kenmerk is zijn dubbele, tot drievoudige geveerdheid. Ik heb het nog op weinige plaatsen in de Kempen aangetroffen. Het thuyamos houdt van een vochtige humusrijke bodem in het bos.

Het BOOMPJESMOS (23) behoort tot de slaapmossen. Zijn stengel groeit nochtans rechtop, maar zijn kapsels (die zeldzaam zijn) ontstaan op korte zijtakjes. De naam is goed gekozen. Een plek boompjesmos bestaat uit een dicht bosje van kleine boompjes. De stengel is tot op een zekere hoogte bezet met schubvormige blaad- jes. Bovenaan is hij boomvormig vertakt. Onderaan vormt hij uit- lopers. De blaadjes van het boompjesmos zijn sterk geplooid.

LEVERMOSSSEN.

In het bos kan je verschillende soorten levermos vinden. Een aan- tal daarvan hebben we al eerder behandeld.

Een bijzonder fraai en eigenaardig gevormd levermos is het FRANJE- MOS (42). Heb je het eens aandachtig bekeken, dan levert het later geen moeilijkheden meer op. Het franjemos is een vrij groot brons- groen plantje, liggend maar ook wel deels opstijgend. Het is één- of tweemaal geveerd. De loupe helpt je de wimpers (ciliën) te on- derscheiden op de rand van de gelobde blaadjes. Zoek het juweel- tje in onze naaldbossen. Het is gelukkig niet zeldzaam.

KORSTMOSSEN.

Korstmossen, dat weten we al, zijn een samenleving van hyfen (zwamdraden) en wieren.

Een opvallend korstmos is het LEDERMOS (61), zo geheten omdat het op een bruin, gelobd stuk leer lijkt. Het thallus is aan de on- derkant wit geaderd en zit vast op het substraat. De apotheciën (sporendragers) lijken op erg korte vingertjes.

Een zeer algemeen korstmos is het BOOMKORSTMOS (62). De lobben van het thallus geven aan dit mosje een bladachtig uitzicht. De tint is mooi blauwachtig grijs. De onderkant, zonder rhizinen (hechthaartjes) is zwartbruin.

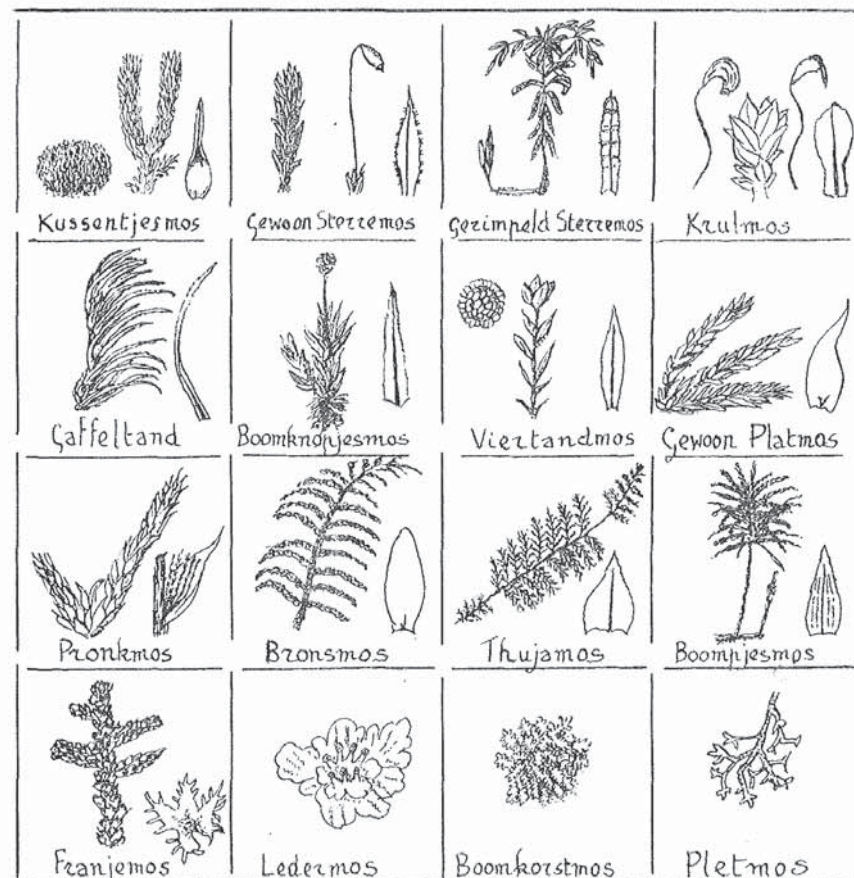
Heel wat zeldzamer in de Kempen is het PLETMOS (64). Tot hertoe trof ik het ding in mijn omgeving niet aan. Wel zag ik het te Colmont bij Tongeren en in Wallonië. Het grijsgroene, als geplet- te, bandvormige thallus is vorkvormig vertakt. De randen dragen sorediën. Dit zijn kleine bolletjes die voor de voortplanting zorgen. Het pletmos hangt als een sieraad aan de schors van oude bomen.

Daarmee zijn we aan het einde van de vierde reeks gekomen. We zei- den reeds eerder dat het niet zo moeilijk is mossen te onderschei-

den. Nauwkeurig waarnemen, onderling vergelijken, gissen, mis-
sen, dat alles leidt tot beslist kennen. Natuurlijk met een
hoop gapingen in de kennis van de uitgebreide mossenwereld. De
Atlas van de Nederladse Baldmossen beschrijft 470 soorten. Wie
er daarvan een dertigtal met zekerheid kan onderkennen, plus en-
kele lever- en korstmossen, mag al een "mossenkoninkje" heten.

Dit weze humoristisch gezegd, met in het achterhoofd het spreek-
woord: "In het rijk der blinden, is éénoog koning". Koning toch
ook enigzins omdat die bescheiden kennis innerlijk rijk maakt.
Hoe mooi zijn schepseltjes als het thuya-, het boompjes- en het
franjemos. Maar heeft niet ieder wezentje zijn eigen schoonheid?
Daarbij brengen wij dat ander spreekwoord te pas: Geen rijker
kroon, dan eiegen schoon."

Tot een volgende maal. En veel succes!

Landewald Janssen o.f.m.

HET RESPECT VOOR HET GROTE, BEGINT BIJ DE EERBIED VOOR HET KLEINE.
***** J.L. *****

1. De berg "HUISVUIL".

Tegenwoordig is het probleem van het huisvuil aan de orde van de dag. De slogan: "De mens is het enige dier, dat zijn eigen nest bevuilt" begint dramatische proporties aan te nemen. Overal wordt men geconfronteerd met afval. Onze maatschappij is een wegwerpmaatschappij geworden. Binnenkort creëren we misschien nog wegwerppolitici. Dat zou alleszins een vrij positieve zaak zijn, in tegenstelling tot andere wegwerpproducten.

Dat ons huisvuil enorme afmetingen aanneemt kan best duidelijk gemaakt worden uit het volgende: West-Europa met een bevolking van ongeveer 325 miljoen mensen die 1,5 kilo afval per dag produceren, verwerkt in totaal 178 miljoen ton vuilnis. Omgezet in inhoud stemt dit overeen met een kleine 712 miljoen kubieke meter. Tot één-derde van het oorspronkelijke volume samengedrukt, blijven nog een grote 237 kubieke meter stortruimte per jaar noodzakelijk. Laten we even een vergelijking maken. Om met bovenvermelde hoeveelheid afval een trein te laden, zouden meer dan 7 miljoen goederenwagens, elk met een volume van 100 m³ (12 m x 2,7 m x 3,1 m) nodig zijn. Het treinstel zou dan 85.410 Km lang zijn of tweemaal de evenaar omspannen. Men raamt het groeiritme van het afval in Europa op 1,5 % per jaar.

Daarnaast hebben we nog het industrieel afval, waarvan de "berg" ongeveer 5 x zo groot is en de problemen van verwijdering veel groter en veel veelzijdiger zijn. Hier zit men namelijk met een enorme diversiteit van materialen.

Industrieel afval kan men in grote trekken verdelen in 3 groepen: Een eerste groep omvat de bio-degradeerbare, niet-giftige stoffen. Deze producten, die onder de meest verschillende vormen voorkomen, zijn o.m. afkomstig van fabrieken, die plantaardige en/of dierlijke stoffen verwerken.

Een tweede groep omvat de inerte, niet-giftige stoffen. Hiertoe behoren o.m. zouten, zand, kalk, cement, as, glas en talrijke andere plastische stoffen.

Ten slotte is er nog een derde groep: de gevaarlijke afvalstoffen. Onder de producten behorend tot deze groep onderscheidt men de brandbare, de explosieve, de radio-actieve en de giftige stoffen.

In het verleden, en ook nu nog, is het gewone storten een veel toegepaste methode voor het wegwerken van het huisvuil. Nochtans zijn hier enorme nadelen aan verbonden: vuilstorten zijn een broedplaats voor allerlei ongedierte, infectie en ziektekiemen; Stank, bodem-, water- en luchtverontreiniging zijn de typische kenmerken van een vuilstort. Ook neemt het storten enorme ruimten in beslag, ruimten die in feite te kostbaar zijn, om ze zo nutteloos te laten misbruiken.

In het verloop van tijd zijn er, onder druk der omstandigheden verscheidene mogelijkheden ontwikkeld om het huisvuil te verwerken:

1. ongecontroleerd storten;
2. gecontroleerd storten;
3. Breekwerf in combinatie met gecontroleerd storten;
4. Pyrolyse;
5. Verbranden;
6. composteren;

7. Recyclage. Zoals iedereen weet zijn de eerste 3 mogelijkheden verwerpelijk aangezien ze veel ruimte eisen, schadelijk zijn voor mens en dier en geen mogelijkheid openlaten voor herwinning van grondstoffen.

De 4de is een methode om door distillatie en zuurstofarme gisting bepaalde produkten vrij te maken. Een eerste methode beoogt het herleiden tot eenvoudig mogelijke eindproducten zoals metaalresten, as en stoom. De tweede werkwijze beoogt de omzetting tot waardevolle eindproducten. Aldus kan men ondermeer reeds volgende stoffen recupereren: koolstof-residu, teer en zware olie, lichte olie, ammoniumsulfaat, waterig distillaat en gas. Nochtans verkeert deze oplossing nog in een experimenteel stadium.

De 5de: verbranden is een radicale en hygiënische, maar zeer dure oplossing voor het verwerken van huisvuil. Het enige dat men kan terugwinnen is een hoeveelheid warmte in de vorm van heet water of stoom met de mogelijkheid elektriciteit op te wekken, de afvalassen en een weinig ijzer. Bijkomende nadelen zijn het feit, dat er weinig controle uitgevoerd wordt op het afval (al dan niet schadelijke stoffen, giftige stoffen) en op de uitlaatgassen.

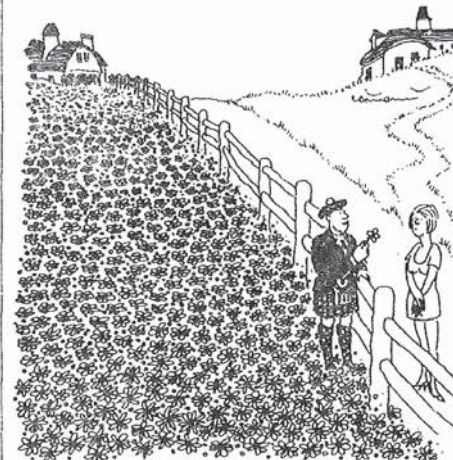
De 6de is het composteren, dat een gecontroleerde microbiële degradatie is, levert een stabiel eindproduct dat dienst doet als bodemstabilisator en meststof. Door deze vorm van verwerken vermindert men de hoop huisvuil met 30 tot 40 %. Een nadeel is echter dat er nog een hoeveelheid glas in het compost zit. Nochtans kan men ook dit euvel beperken.

De 7de methode. Recyclage en herwinning van materialen en grondstoffen uit afval zal hoe langer hoe meer noodzakelijk zijn, gezien de uitputting van de grondstoffen en de geweldige stijging van de prijzen. Met de technische mogelijkheden, die men heeft, kan men op dit moment ongeveer 70 % van het huisvuil hergebruiken. Dit zijn: 33 % composteerbaar materiaal, 20 % papier en karton, 2 % blik, 10 % glas en 5 % plastic.

Naast deze mogelijkheden is er nog de meest milieuvriendelijke en bestkope methode om de afvalberg binnen redelijke proporties te houden namelijk het beperken van de afval. Het opzetten van een eigen komposthoop beperkt het afval met 20 tot 30 %. Selectieve ophaling van papier en glas wordt in vele gemeenten reeds met succes toegepast. Het gebruik van wegwerfverpakking zou binnen de perken dienen gehouden te worden. Economisch is het verleidelijk voor de producent om al zijn producten in wegwerfverpakking te steken, maar de gemeenschap moet opdraaien voor de verwijdering van deze producten.

Na deze ruwe schets van de probleemstelling rond het huisvuil, komen we in de volgende afleveringen terug op de specifieke problemen en de oplossingen voor Limburg.

Gust Feyen.

Het vliegt
en het komt klaar?????????
een orgasmus.

FIJNE WANDELPLEKJES

MEYLANDT te Heusden-Zolder.

De oudste gegevens over dit landgoed zijn te vinden in de boeken van het Leenhof van Kuringen omstreeks 1385. De laatste bewoner van het kasteel was Albert de Theux. Hij was burgemeester van Heusden van 1897 tot aan zijn dood in 1915.

In 1748 werd het gebied beschreven als volgt: het is gelegen op een laag en van nature moerassig terrein, maar door de wijze van beheer vruchtbaar gemaakt door het aanbrengen van greppels, die de afvloeiing van het water gemakkelijker maken.

Het huidige gebied is ongeveer 250 Ha en omvat: kasteelpark Meylandt (eigendom van de gemeente Heusden), loof- en dennebossen Obbeek (eigendom van de familie Van Soest en de Theux) alsmede het typische beeklandschap Stabroek (eigendom van de N.V.Kolenmijnen Hechteren-Zolder-Houthalen).

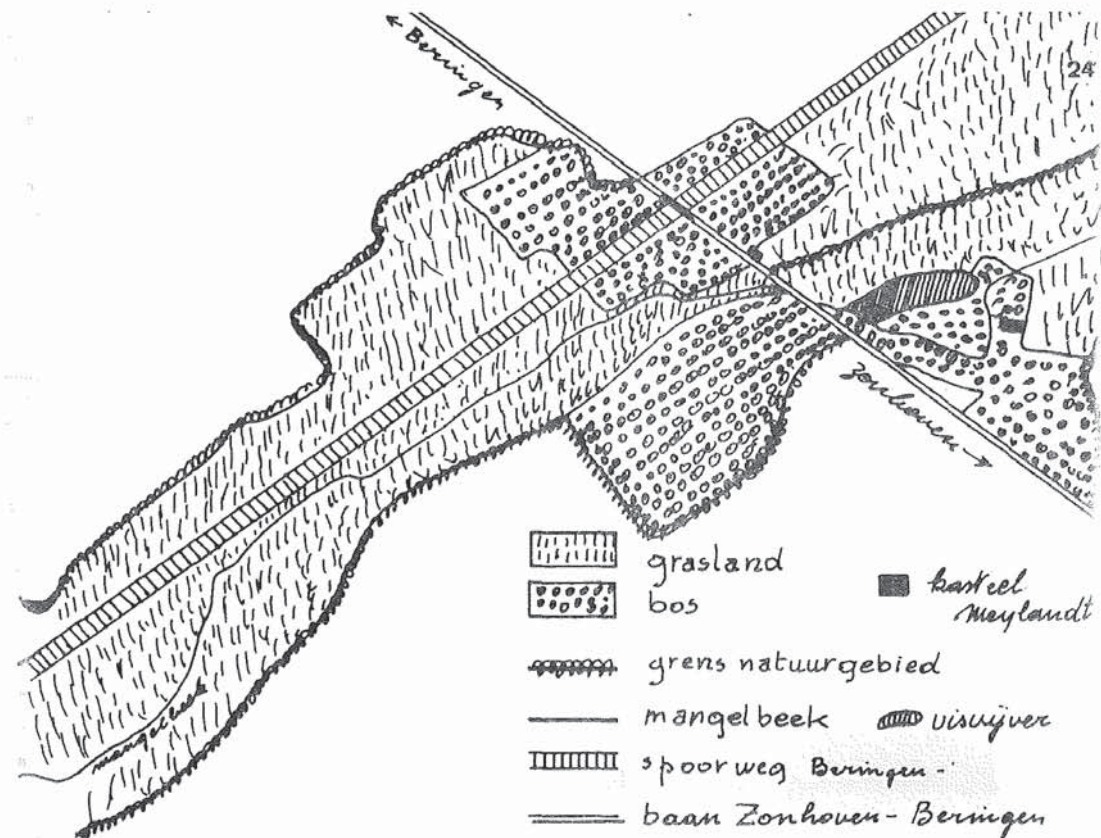
Op 15 september 1963 werd het gebied bij contractuele overeenkomst ingehuldigd als natuur- en vogelreservaat van de Wielewaal: "O.C.S. Meylandt-Obbeek-Stabroek". Dit zeer gevarieerd terrein bezit een avifauna van zang-, klim- en andere vogels en een flora vol afwisseling.

Het vroegere kasteel herbergt nu een school voor plastische kunsten, de gebouwen hebben veel betere dagen gekend, hebben hun vroegere pracht verloren en gaan met rasse schreden hun verval tegemoet.

Wandelen door Meylandt.

Rond het kasteel is een park waarin veel aangeplante boomsoorten voorkomen. We zien er de Amerikaanse Tulpenboom, platanen, beuken eiken, takus en Noorse esdoorn. We lopen door een dreef van kleinbladige linden en onze rechterzijde staat een oude boomgaard. Hier zien we regelmatig de boomklever, grauwe vliegenvanger en de grote bonte specht. Ook kool- en pimpelmees zijn er thuis. De onderbegroeiing bestaat uit Japanse duizendknoop, sneeuwbes, hulst, hazelaar en vlier. In de kruidlaag vinden we knopig helmkruid en robertskruid naast dolle kervel, akkerkool en boterbloemen. In de voormiddag kunnen we er de gele morgenster bewonderen.

Na het park lopen we tussen de weilanden tot aan de Mangelbeek. Deze Mangelbeek ontspringt op het militair domein van Hechteren en doorkruist een heel gebied. In de weilanden zien we regelmatig de roodborsttapuit en naast de beek in els en wilg horen we de spotvogel en de zwartkop. We volgen de beek tot we terug aan het kasteel komen en gaan dan rechts van de visvijver langs de akker naar het moerassig terrein dat reeds werd vernoemd. Daar dat terrein lange tijd niet meer werd bewerkt, krijgen we heir een typische Ruigtekruidenvegetatie van natte gronden met o.a.; moerasspirea, valeriaan, kattestaart, moerasandoorn, wateraardbei, adderwortel, smeerwortel, watermunt, enz...

We lopen verder tot aan de spoorweg en slaan links af. We gaan tot over de baan Zonhoven-Beringen. In dit gebied horen we in de maand juni de nachtegale hun lied zingen. Het is een lust om er de avond door te brengen en naar de sprankelende taal van deze vogel te luisteren. Vorig jaar telden we op een strook van 10 Km tien zangposten. De spoorwegdijk is begroeid met lijsterbes, vlier, bramen, hondsroos, sporkenhout, berk, eik, accacia en vooral veel Amerikaanse vogelkers. Aan de andere zijde is het elzenbos en een lorkenaanplanting.

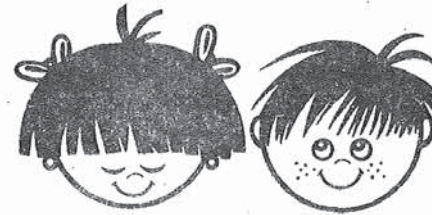
We verlaten de spoorwegdijk naar links en lopen naast een akker die volledig begroeid is met perzikskruid. Aan het bos gekomen, gaan we naar rechts en volgen dit een paar honderd meter. Aan de rechterzijde is een sparaanplanting. We gaan naar links en komen in een gemengd loof-en naaldbos met als voornaamste bomen eik, beuk, berk. Als naaldbaomen zien we de Weymouthden, groveden, zeeden en lork. Als onderbegroeiing zien we veelbloemige salamonszegel, valse salie, lelietje-van-dalen, dalkruid, wilgenroosje, kamperfoelie, adelaarsvaren, stekelvaren, mannetjes- en wijfjesvaren. Als voornaamste vogels nateerden we in het bos de groene, de grote bonte, de kleine bonte en de zwarte specht. Ook de ransuil voelt zich hier thuis. Van de kleinere soorten zagen we kuifmees, matkop, zwarte mees, boomkruiper en goudhaan.

Voor we het bos verlaten en terug naar het vertrekpunt wandelen, gaan we nog een kijkje nemen in de ijskelder. Dit is een rond bakstenen gebouwde, dat voor de helft in de grond werd gebouwd en waar de temperatuur werkelijk lager is dan buiten. Deze kelder is gelegen achter de pachthoeve. Vóór de tijd van de ijskasten gingen de boeren ijssteken in de Mangelbeek. Dit kon dan geruime tijd in de ijskelders bewaard worden. Dit ijs werd gebruikt om sommige levensmiddelen langer te bewaren en als ijscompressen te gebruiken bij bepaalde kwalen.

Aangepaste restauratiewerken en het plaatsen van goed geïsoleerde deuren met vliegopeningen, zullen van deze kelder nieuwe overwinteringsplaatsen maken voor de inlandse vleermuizen. Hopelijk kunnen deze werken uitgevoerd worden. Natuurlijk mag deze kelder dan niet meer bezocht worden. Iedereen, die met deze interessante zoogdierensoort te maken heeft, dient immers te beseffen, dat deze dieren met rust gelaten en beschermd dienen te worden.

Na deze waarneming is het uitkijken geblazen, want we moeten de grote weg oversteken, tussen de maagdenpalm doorwandelen het beekbruggetje oversteken en we zijn terug bij het kasteel.

Bij de inventarisatie op onze talrijke tochten namen we in dit gebied 73 vogelsoorten waar, waarvan 55 broedvogelsoorten. Onze plantenlijst telt voorlopig 200 soorten. Laten we hopen, dat de mentaliteitsverandering van veel mensen zal leiden tot het behoud van veel natuurgebieden.

Els en Silveer Bloemen-Rekkers.

VAN ONZE KLEINE LEZERS,
VOOR ONZE KLEINE LEZERS.

Van twee vogeltjes.

Er zaten 2 vogeltjes op een tak, knusjes bijeen. De ene was een vrouwtje, de andere een mannetje. Ze dachten allebei aan hetzelfde. Ze dachten aan een nestje en kleine vogeltjes, hun kinderen. Ze gingen dus een nestje bouwen in een boom. Ze werkten er elke dag aan. Ze brachten twijgjes en stro en vlochten alles mooi ineen. Het vorderde vlug en op een dag was het nest af.

Het mannetje vloog naar een nabijgelegen boom en zong er een lied. Het vrouwtje ging in het nestje zitten eitjes te leggen. Na een tijdje lagen er 5 eitjes in. Het vrouwtje ging op de eitjes zitten broeden. Na ongeveer 2 weken waren er 5 kleine vogeltjes in het nest. Ze hadden nog geen pluimen maar wel dons. Vader en moeder hadden hun handen vol. Ze moesten immers 5 kleine buikjes vullen want die kleine vogeltjes hadden altijd zo'n honger. Daarom groeiden ze ook zo snel.

Na een paar weken veranderde hun dons stilaan in mooie veren en pluimen. Ze gingen nu ook al op de rand van het nest zitten. Kortelings daarna leerden ze ook al vliegen. En daarna gingen ze hun eigen weg. Nu waren vader en moeder vogel weer alleen. Maar één ding wisten ze echter heel goed. Ze hadden hun best gedaan.

Annemie Pletsers.

VOOR U GELEZEN

In de rubriek: In een handomdraai voor U gelezen, verschijnen verkorte weergaven van stukken uit diverse bronnen. Informatieverlies is hiervan een logisch gevolg. Bronvermelding echter, leidt de echt geïnteresseerde lezer- en moge er dat vele zijn- vanzelf naar een verdere diepgang van het onderwerp ter zake.

1 Paelincks F. Houtwallen, heggen en hagen.

't Seizoentje: 1979/1, 2 en 3.

Schrijver geeft een bloeiende lezing aangaande velerlei aspecten van houtwallen, heggen en hagen. Voor- en nadelen komen aan bod. En wat er aan te doen. Aangegeven wordt hoe deze landschapelementen aangelegd of omgevormd kunnen worden.

2 Algra S. Ruilverkavelingen: wie profiteert ervan?

Natuur en Milieu, 1980/1.

Er wordt ten behoeve van ruilverkavelingen veel geld besteed. Ernstige studies of de kosten werkelijk opwegen, zijn maar weinig gebeurd. Het blijkt dat natuurbehoud, landschap en stille recreatie er bekaaid afkomen. Daartegenover hebben de gemeenten en de waterschappen via (niet zo bedoelde) wetten er voordeel bij. Verder profiteren de grote landbouwbedrijven van ruilverkavelingen, omdat zij op termijn opgewassen zijn tegen de hoge kosten, verbonden aan ruilverkavelingen.

Schrijver toont aan, dat ruilverkavelingen plegen in "waterzieke" gronden de voordelen ervan eerder overschat en de nadelen eerder onderschat. Verder blijkt dat ruilverkavelingen eerder uitgevoerd worden in agrarische gebieden die gezien zijn als beter. Aldus zijn subjectieve (belangen)criteriën zeker niet uit den boze. Het artikel eindigt met een aantal conclusies w.o. de toepassing van het milieu-effect-rapport.

3 Albrechts L. Evolutie v/h procedurale planningsdenken in België sinds 1962. Extern 1979/5.

Vertrekkende van een aantal karakteristieken van de Wet op de Stedebouw en de R.O. van 29 maart 62- welke noodzakerlijker wijze aanleiding gaven tot het ontstaan van gewestplannen- stelt schrijver vast, dat ook deze gewestplannen geformuleerd werden vanuit oude principes waaraan kritiek op de gewestplannen niet vreemd is. Aldus wordt een andere procedure aanbevolen, gekenmerkt door (geïntegreerde) hiërarchie, sekquentialiteit (heden en toekomst), continuïteit en inspraak.

Organisatorisch wordt gepleit, voor enerzijds een centraal niveau, dat het referentiekader bepaalt en anderzijds een gedecentraliseerd niveau, overeenkomstig met het bestuurlijk niveau en aldus het streekplan met de gemeenten plant. Dit houdt dus in dat de gewestplannen dienen afgevoerd.

Een meer soepele opstelling, geen strikte zoneringsplannen, gerelateerd aan de G.O.M.'s en de I.S.L.O.'s (instituten voor splanlevingsopbouw) en een herziening om de 10 jaar, teneinde vrijblijvendheid en zelfgenoegzaamheid te vermijden, bepalen de verdere elementen van deze alternatieve procedure.

Allert C. Planologische benadering v/h landschap: methodologie en
4 toepassing. Extern 1979/5.

In een nogal theoretische beschouwing wordt een model voorgesteld ten einde een beter inzicht te verkrijgen in het landschap, echter niet alvorens een definitie van het landschap te omschrijven.

De parameters die het landschap bepalen en verwerkt worden in het model, vormen de basis voor de opbouw van een informatiesysteem waarin de (weliswaar) geselecteerde gegevens 'gekarteerd' worden. Het geheel wordt geautomatiseerd opgeslagen in een computer, nl. het INSYL (informatie systeem landschap), Dat als een bron van wetenschappelijke gegevens voor iedereen beschikbaar is, en niet in het minst een basis vormt voor de planning van het landschap.

Voor dit laatste wordt een overheidsorgaan bepleit, welke met de nodige inspraak van alle belangengroepen, de landschapszorg behartigt. In de doctorale studie, waarvan het artikel de samenvatting is, wordt het besprokene toegepast op het gebied Retie-Mol, waarna de nodige besluiten volgen.

5 Bontinck W.J. Perspectieven voor recyclage van plastics in de Bel-
gische industrie. Extern 1979/5.

Allerlei gegevens over productie, verbruik, distributie, toepassin-
gen en evolutie in Europa en specifiek voor België worden aangegeven.
Kostprijsberekening van recyclage van kunststoffen uit huisafval
worden besproken.

6 Clijsters H. e.a. Fotosynthese en supra-optimale plantenvoeding met
sporenelementen. Extern 1979/5.

Via pollutie van industrie, autoverkeer, huisverwarming en stadsaf-
val komen plaatselijk grote hoeveelheden sporenelementen in het mi-
lieu. Wat is hun invloed op de bio-massa-productie van de plant????
Blijkt dat Zn, Cd, Th, Ni, en mogelijkwerwijs Pb de productie ver-
mindere. Moeilijk blijkt, vanaf welke concentratie in het milieu
deze zware metalen schadelijk zijn voor de plant. Onderzoek wordt
verder gezet.

7 Synthese v/d voorstellen v/d G.O.M.-Limburg inzake het sociaal-eco-
nomisch plan 1981-1985. G.O.M. Economie in Limburg 1979/4.

Het 30 bladzijden tellend rapport is een samenvatting van een 5-tal
boekdeeltjes, die voor de prijs van 400 F. kunnen besteld worden op
rekening nummer: 091-0015663-75 met vermelding 'sociaal economisch
plan'. Indien deze voorstellen hun weg vinden naar de beslissings-
fase, dan hebben zij ongetwijfeld hun impact op ons Limburgs leefmi-
lieu. We geven daarom de bijzonderheden weer.

De Limburgse bevolking zal jaarlijks met gemiddeld 6000 personen toe-
nemen, waarbij in vergelijking met de andere provincies de veroudering
van de bevolking minder uitgesproken zal zijn. Een en ander brengt
met zich mee, een daaraan verbonden woningbehoefte van 6000 woningen
per jaar. Aldus wordt geen stijging verwacht van het bouwritme. Be-
roepsbevolking, tewerstelling, behoefte aan industrieterreinen, wel-
zijnsvoorzieningen (gezondheidszorg, sporthallen, kulturele centra)
worden beschreven.

Belangrijk zijn de voorstellen inzake wegeninfrastructuur. De auto-
snelweg Lummen-Leuven(A-2) dient afgewerkt en de autoweg Lummen-Ant-
werpen op 2X3 rijstroken verbreed. Ringwegen rond Bilzen, Tongeren,
St.Truiden en Genk worden bepleit. Een aantal ontdubbelingen worden
voorgesteld. Vastgesteld wordt dat het spoor in Limburg een minder
gunstige ontwikkeling kende, dan elders ten lande, hetgeen ons uiter-

aard niet verwonderd, gezien de nogal eenzijdige nadruk op de wegen-
infrastructuur. Het rapport stelt een aantal aanpassingen voor. Ook
voor waterwegen wordt op grootse verandering aangestuurd, vermits
de Limburgse waterwegen onderdeel zijn van belangrijke (brede) inter-
nationale verbindingen.

Inzake R.O. worden bewust geen concrete voorstellen gedaan. T.A.Z.
van de openluchtrecreatie raamt het rapport in 1985 op een behoefte
van 278.700 dagrecreanten. Om dit aanbod op te vangen wordt naast de
bestaande recreatieruimte voorgesteld om de zones 'Overbroekbenden'
te Gelmen, 'Aldeneik' te Spouwen, 'De Kies'en 'het Gievelde' te Voer-
ren, allen gelegen in Zuid-Limburg, uit te bouwen. In het Maasland
worden de grindplassen 'Herenlaak' te Maaseik, 'De Spanjerd' te
Kinrooi en het 'Bergervan' te Neeroeteren voor watersportrecreatie
en andere recreatiebehoeften aanbevolen.

Voorstellen ter verwerking van het huis- en industrievuil, voor de
bouw van waterzuiveringstations (zie in dit verband tevens Extern 1979/6 m
met als themanummer: afvalwaterzuivering) en voor de behoeftevoorzie-
ning van ons drinkwater sluiten het rapport. Het oorspronkelijk rap-
port bevat de nodige tabellen en kaarten dienaangaande.

8 Maas F. Het behoud van de groene ruimte.

Natuurbehoud 1980/1.

Naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van de Vereniging tot Be-
houd van Natuurmonumenten (te vergelijken met de Belgische Natuur-
en Vogelreservaten en met de Wielewaal, maar dan wel veel meer leden tel-
lend, namelijk: 250.000 = Tweehonderd vijftig duizend) wordt het
'Behoud van de Groene Ruimte' als aandachtsonderwerp of -thema voor
dit jubileum gekozen. Niet zonder meer. Blijkt dat ongeveer 13.000
Ha land ten gevolge van menselijke activiteiten 'gegrepen' worden,
waar onder veel waardevol groen. Daartegenover staat, dat de waarde-
ring voor het groen, zelfs specifiek het landschap, enorm gestegen is.
Schrijver rafelt op eenvoudige en levendige wijze de themabegrippen ruim-
te, groen en behoud afzonderlijk uit en bekijkt ze nadien in hun
samenhang.

Zo wordt ruimte door iedereen verschillend ervaren, alhoewel gesteld
kan worden, zeker voor landschappen, dat elke ruimte een eindigheid
heeft. Hoe langer hoe minder kunnen we echter nog spreken van 'open
ruimten of landschappen gezien de versnippering door wegen, hoogspan-
ningskabels, nieuwbouw, enz...

Groen levert het beeld van evenwicht, rust en ontspanning. Het is
achtergrondkleur van alle andere kleuren in het landschap. Ze is
'de navelstreng' tussen mens en natuur (geweest!).

Het behoud in de zin van het waardevolle niet zinloos kwijt willen
raken, het willen bewaren of behoeden als een appeltje voor de dorst,
is de dagelijkse praktijk van de natuurbeschermer. Het gaat hem niet
om een plantje of een vogeltje, maar om de totale levensgemeenschap
(ecologie). En wat voor bredere oriëntatie vereist dit niet van de
natuurbeschermer.

Gezamenlijk hebben deze drie begrippen heel wat mensen, ieder vanuit
zijn eigen betrokkenheid, gemotiveerd om er wat aan te doen, ook de
(Nederlandse) overheid. Het artikel eindigt met de oproep om aan het
behoud van groene ruimten mee te helpen, gezien de nog steeds ster-
ker wordende bedreiging.

Jean-Pierre Demoustiez.

Lezen is het begin van de wijsheid.

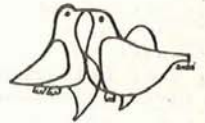

BRONNENOMSCHRIJVING.

- 1 't Seizoentje: driemaandelijks tijdschrift van VELT (Vereniging voor ecologisch land- en tuinbouw).
- 2 Natuur en Milieu: maandbld van de Stichting Natuur en Milieu. Dit is de overkoepelende milieuvereniging van Nederland, te vergelijken met BBL, Bond Beter Leefmilieu, Vlaanderen.
- 3 Extern: tweemaandelijks tijdschrift voor omgevingswetenschappen; uitgegeven door het Wetenschappelijk Onderwijs Limburg-Diepenbeek.
- 4 G.O.M.-Economie in Limburg: Driemaandelijks tijdschrift van de Vereniging G.O.M.-Limburg.
- 5 Natuurbehoud: driemaandelijks tijdschrift van de Vereniging tot het Behoud van Natuurmonumenten in Nederland.

NOTA VAN DE REDAKTIE.

Indien er nog mensen zijn, die bereid zijn samenvattingen te maken van artikelen in tijdschriften die onze lezers zouden kunnen helpen in het gevecht om de laatste restjes groen in Limburg, dan worden die graag op de redactie aanvaard. Om ze op te nemen in ons tijdschrift is het nodig dat ze een maand vóór de verschijningsdata, die voor in het nummer zijn vermeld, worden ontvangen. Reeds beste dank voor de moeite van te voren.

Morgenstond in maart.

Een witte schijn
van late vorst spant ragfijn
over dorre hagen.

Jong hout tekent
een blinkend web
in bleekblauwe ruimten.

De blonde haardos
van wiegende wilgen
kleurt geel de morgen.

Ingehouden huiver
verbeidt rillend
de eerste warmte.

Jef Leijssen.

Op de achterflap.....

Wijsheid, weerspiegeld in volkse.....

SPREUKEN

30

Januari: Louwmaand:
Zo nieuwjaarsdag,
zo oogstmaand.
Februari: Sprokkelmaand:
Alle maanden van het jaar,
vrez en een mooie februaar.
Maart: Lentemaand:
Ciska, Ciska, schei toch uit,
en schudt toch al dien brol niet uit.
April: Grasmaand:
Op Sint Huige,
valt de sneeuwman in duige.
Mei: Bloemaand:
Meiregen,
meizegen.
Juni: Regenmaand:
Veel hooi,
veel rooi.
Juli: Hooimaand:
Juli, louter zonneschijn,
zeker krijgen we een gouden wijn.
Augustus: Oogstmaand:
Eieren voor Klaartje,
goed weer voor 't paartje.
September: Herfstmaand:
Is 't schoon met Sint Giel,
't zal zo zijn tot Sint Michiel.
October: Zaaimaand:
Warme octoberdagen,
natte februarivlagen.
November: Slachtmaand:
Sint Elizabeth doet verstaan,
hoe de winter zal vergaan.
December: Wintermaand:
Vangt met Sint Eligius de winter aan,
dan stut hem voort driemaal de maan.

...! HOK EENS DAAR!
HET HET LAUTS ZOU !!

Nog even een fijnproevertje voor een glimlach.....

De merels zingen nog gregoriaans;
hieraan kan geen paus ooit vernieuwen.

Freek Dumarais.

LAO TSE

IEDEREEN KENT HET NUT
VAN HET NUTTIGE
WIE KENT HET NUT
VAN HET NUTTELOZE ?

DE WEG
IS WIJZER
DAN DE
WEGWIJZER
LAO TSE

